

התקשרות

קונטרס שבועי לאנ"ש חסידי חב"ד לחיזוק ההתקשרות
לכ"ק אדמו"ר רבי מנחם מענדל בהרה"ק רלו"י מליובאוויטש

זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

שיחות • אגרות • פניני חסידות לפה"ש • הלכות, מנהגים וטעמיהם • ניצוצות • זמנים

תתקעג

ערב שבת קודש
פרשת ויקרא
ד' בניסן ה'תשע"ג

יוצא לאור עלידי

מכון ליובאוויטש שעליד

צעירי-אגודת חב"ד באה"ק ת"ו - המרכז

* בס' 'תשב"י ועוד מובא, שיש הנמנעים מלהזכיר שם 'לחם' בפסח. על הרבי מסופר שכשאמרו לו על חדר מסויים שיש בו 'חמץ', הגיב ואמר: לא כדאי להזכירו בפסח.⁴²

* אין נמנעים מלהכין בפסח מיני מאכל (ומאפה) הדומים למאכלי חמץ.⁴³

* לפני פסח מבשלים ומסננים בכד את הסוכר המיועד לפסח, כדי לוודא שאין בו לכלוך כלשהו. יש שנוהגים כמנהג רבותינו נשיאינו עצמם ואינם אוכלים כלל סוכר או מוצרים המכילים אותו בפסח, אך הרבי אמר שאינו יודע אם זו הוראה לרבים.⁴⁴

* נוהרים ממאכל שנפל על הרצפה, ולכתחילה אף אין משתמשים בכלים שנפלו על הרצפה.⁴⁵

* אוכלים רק פרי או ירק בעל קליפה,⁴⁶ ומקלפים אותו לפני האכילה (אפילו עגבניות ותמרים) בסכין המיוחדת לכך, שאין משתמשים בה לחיתוך מאכלים.

* נוהגים שלא לאכול דגים מלוחים ('הרינג') בפסח.⁴⁷

(42) מליל-הסדר תשל"ט, 'התקשרות' גיליון לח עמ' 13, 'אוצר מנהגי חב"ד' עמ' סו. אגב, הרבי נמנע מלאכול מאכל שאמרו עליו **בטעות** שהוא 'קניידלאך' - 'אוצר מנהגי חב"ד' עמ' מז. (וראה סיפור זה גם ב'כפר חב"ד' גיליון 759 עמ' 44 ועמ' 158).

(43) 'אוצר מנהגי חב"ד' עמ' סד.

(44) 'המלך במסיב' ח"א עמ' שז. וראה בארוכה 'אוצר מנהגי חב"ד' עמ' נ ואילך. ושמ, שכבר כ"ק אדמו"ר מהורש"ב נ"ע אמר שאינו אוהב שמחקים אותו בזה.

(45) בס' 'אוצר מנהגי חב"ד' עמ' ס (ללא ציון מקור) כתב שיש הקולפים ואוכלים את המאכל. ולענין כלי, כתב שנמנעים משימוש בו אף בדיעבד באותה שנה.

(46) למשל, אין אוכלים כרוב וכדומה. וישנם שגם חסה אינם אוכלים מחוץ למרוך וכורך בליל-הסדר.

(47) שם עמ' סא, עיי"ש (המציאות כיום היא, שבדגים מלוחים ללא עיבוד הבעיה היא האנונים לריכוך שיש בו בעיית כשרות וגם בעיה לפסח, ובדגים מעובדים ייתכנו גם גלוקוזה וחומרי-טעם, שעלולים להיות חמץ ועכ"פ קטניות).

* הרבי היה אוכל מאכלי חלב בפסח³⁷ (מזה נראה שאין חשש בעצם השימוש בחלב, אבל אלה הנוהרים מאכילת מוצרים תעשייתיים, נמנעים גם מחלב ומוצרי, כשאינם תוצרת בית).

* בין כלי הפסח של רבותינו נשיאינו היו גם צלחות עם פסי זהב בשפתן.³⁸

* אדמו"ר מוהרש"ב נ"ע היה צריך לאכול בפסח שקדים מתוקים לרפואה, והקפיד שיקנו אותם (קודם הפסח) בחנות שאינה מוכרת כלל מוצרי חמץ.³⁹

* בדבר 'דירת פסח' או מטבח מיוחד לפסח - "לא ראיתי ולא שמעתי רבותינו נשיאינו נוהגים כן"⁴⁰.

* אחד החסידים נהג להכין לעצמו מים לכל החג, ואחר-כך, כשהיה קשה עליו, רצה לבטל המנהג על-ידי התרת נדרים, והורה לו כ"ק אדמו"ר מהורש"ב שלא לבטלו, אף שאדמו"ר בעצמו לא נהג בזה, מכיוון שמנהג זה הוא מהנהגות הבעש"ט.⁴¹

אחר פורסם מפי המשב"ק שהשתייה בימי הפסח היתה מיץ תפוזים שנחסט בבית. ב'אוצר' בעמ' הנ"ל מובא שנהגו לשתות תה, ועל אדמו"ר מהורש"ב - מובא בעמ' מז.

(37) מפי הרה"ח בנימין שי' קליין ('תשורה', נה"ח, ח' אדר תשנ"ו, עמ' 29). ו"א שגם אדמו"ר מהורש"ב ואדמו"ר מהורש"ב אכלו מאכלי חלב בפסח. וראה 'אוצר מנהגי חב"ד' עמ' מז וועמ' נג אות י.

(38) 'אוצר מנהגי חב"ד' ס"ע נט, מהרה"ח ר' רפאל-נחמן הכהן ע"ה בשם הרה"ח ר' שאול-דוב זיסלין ע"ה.

(39) 'אוצר מנהגי חב"ד' עמ' סד, מהרה"ג ר' יעקב לנדא ע"ה.

(40) לקוטי-שיחות כרך לב, עמ' 204 בהערה. ומציין שם ל'דרכי חיים ושלום' הל' פסח ס' תקעב, שבעל המנחת-אלעזר נהג כן (וע' ס' 'מהר"ל - מנהגים' הוצאת מכון ירושלים עמ' תרל"ו אות צ).

(41) 'אוצר מנהגי חב"ד' עמ' נו. ויש יחידים מאנ"ש הנוהגים בזה גם כיום.

כשהיה הרבי מסייר במוסדות החינוך קודם עריכת ה'סדר', אירע שהעיר שיש לבדוק מפעם לפעם את המסנתת שלא ייכנסו בה עניינים בלתי רצויים.

לזכות

אנשי החסד הדגולים

הרה"ח ר' אברהם משה דייטש והרה"ח ר' גבריאל גופין שיחיו

ולע"נ האחים הרה"ח ר' זלמן יודא ור' יוסף יצחק,

בני הרה"ח ר' שלום ישעי' ע"ה דייטש

מורה שיעור ללימוד היומי ברמב"ם

ד' בניסן ה'תשע"ג - י"א בניסן ה'תשע"ג

יום	יום בחודש	ג' פרקים ליום	פרק א' ליום	ספר-המצוות
ו'	ד' בניסן	הלי שבת פרק ו-ח.	הלי תרומות פרק ג.	מל"ת שכ.
ש"ק	ה' בניסן	פרק ט-יא.	פרק ד.	מל"ת שכ.
א'	ו' בניסן	פרק יב-יד.	פרק ה.	מל"ת שכב.
ב'	ז' בניסן	פרק טו-יז.	פרק ו.	מל"ת שכב.
ג'	ח' בניסן	פרק יח-כ.	פרק ז.	מל"ת שכא.
ד'	ט' בניסן	פרק כא-כג.	פרק ח.	מל"ת שכא.
ה'	י' בניסן	פרק כד-כו.	פרק ט.	מ"ע קנה.
ו'	י"א בניסן	פרק כז-כט.	פרק י.	מ"ע קנה.

זמני השבוע*

תאריך	עלות השחר**		זמן ציצית ותפילין	זמן ק"ש	זריחה החמה	סוף הזמן ק"ש	חצות היום והלילה	מנחה גדולה	שקיעת החמה***	צאת הכוכבים
	ד' 120 פני הזריחה	ד' 72 פני הזריחה								
ו', ד' בניסן	3.52	4.40	5.01	8.49	5.58	11.50	12.20	5.48.4	6.12	
ש"ק, ה' בניסן	3.51	4.38	5.00	8.48	5.57	11.50	12.20	5.49.1	6.13	
א', ו' בניסן	3.49	4.37	4.58	8.47	5.56	11.49	12.20	5.49.8	6.14	
ב', ז' בניסן	3.48	4.36	4.57	8.47	5.55	11.49	12.19	5.50.5	6.15	
ג', ח' בניסן	3.46	4.34	4.56	8.46	5.53	11.49	12.19	5.51.2	6.15	
ד', ט' בניסן	3.45	4.33	4.55	8.45	5.52	11.49	12.19	5.51.8	6.16	
ה', י' בניסן	3.43	4.32	4.53	8.44	5.51	11.48	12.19	5.52.6	6.17	
ו', י"א בניסן	3.42	4.30	4.52	8.43	5.49	11.48	12.18	5.53.3	6.17	

* הזמנים מתייחסים לאזור המרכז. באזור ההרים והעמקים יש שינויים שעשויים להגיע למספר דקות.
 ** לגבי זמן עלות השחר הנהוג בחב"ד קיימות שלוש דעות. הבאנו את הזמנים לפי הדעה המוקדמת ביותר והמאוחרת ביותר, וראוי להתמיר לפי העניין.
 *** זמני השקיעה כאן הם לפי השקיעה הנראית. אולם אדה"י בסידורו (יסדר הכנסת שבת) מכיר בשקיעה האמיתית, המאוחרת ממנה "בכמו ארבע מינוטין" (לשון אדה"י שם. שיעור התלוי במיקום ובעונות השנה).

זמני הדלקת הנרות וצאת השבת

פרשת	ירושלים		תל-אביב		חיפה		באר-שבע	
	צה"ש	הדה"י	צה"ש	הדה"י	צה"ש	הדה"י	צה"ש	הדה"י
ויקרא	5:11	6:24	5:26	6:26	5:18	6:26	5:29	6:27
צו (שבת הגדול)	5:16	6:29	5:31	6:31	5:23	6:31	5:34	6:32

עורך ראשי: **מנחם מענדל ברוד** • עורך: **נחמיה קפלון** • הגהה: **יוסף יצחק אולידורט**
 מו"ל: מכון ליובאוויטש שעלייד צעיריאגודת חב"ד באה"ק ת"ו - המרכז
 יו"ר: הרב **יוסף יצחק הכהן אהרונוב**
 כתובת: ת"ד 14 כפר-חב"ד 60840, טל' 03-9607588, פקס: 03-9606169
 אינטרנט: www.chabad.org.il דואר אלקטרוני: chabad@chabad.org.il ISSN 0793-7474

יש לדאוג למכירת חמץ ב'ערב קבלן' דווקא, כדעת כ"ק אדמו"ר הזקן²⁴, ולהשתדל בדרכי נועם אצל כל הרבנים שיעשו זאת.

הידורים²⁵
 * אין אוכלים מצות מכונה, ואין נותנים אותן אפילו לילדים²⁶.

* **נזהרים ביותר ממצה שרויה.** ולכן המצות שעל השולחן מכוסות [בפועל: כל אחד ואחד אוכל לעצמו מתוך שקית. אוכלים את המצה לפני הבאת התבשילים על השולחן, מסלקים את השקיות ואז שותים ואוכלים את הסעודה. למעשה, אף אין מטגנים מצה במי-פירות], שמא תיפול עליהן טיפת מים, וכן שלא ייפלו מפירוורי המצה למים או למרק. קודם ששופכים מים, או משקאות אשר מים מעורבים בהם, לכוס או לקערה, בודקים שלא יהיו בכלי פירוורי מצה [כלי עם דבר לח שנפל לתוכו פירור מצה, נמנעים מלהשתמש בו בפסח זה]²⁷. מצד החינוך - גם הקטנים צריכים להיזהר ממצה שרויה²⁸.

על זה, כי מעולם לא היתה כאן מכירה, ואין מקום לקנייה בתוך חג הפסח.

ע"פ הוראותיו ותיקוניו של הרבי, וכדי שיהא נכון לכל הדעות, נוסף הנוסח דלהלן לשטר המכירה:

"ישראל המוכר או בא כוחו יהיה, באם ירצה, מורשה מהנכרי הקונה ושלא על מנת לקבל פרס, למכור בשבילו או לתת במתנה מהעניינים הנמכרים".
 (24 בסידורו - נדפס בשו"ע שלו סוף הל' פסח עמ' 1120, וביאורו מבעה"מ שער הכולל להלן שם עמ' 1399. וראה 'המועדים בהלכה' עמ' רנא, ובארוכה בספר 'מכירת חמץ בערב קבלן' להרה"ג ריי"צ שי' בלינוב, וכן בקונטרס 'מכירת חמץ לפי תקנת רבותינו' להרה"ג רש"ב שי' לוין, הנדפס בסו"ס 'תיקוני מקוואות' שלו, ברוקלין תשנ"ח.

(25 ב'רשימות', חוברת לח עמ' 9, איתא: "כ"ק אדנ"ע היה אומר, שאין לנהוג בהידורים בחג המצות - הטעם שלא יחול בקבלה בנדר. כ"ק מו"ח אד"ש". ולא נתפרש, הלא רבותינו נהגו בהידורים רבים ביותר, ומן הסתם התנו שיהיה 'בלי נדר'.

(26 'תורת מנחם - התועודיות' תשי"א ח"ב עמ' 7. ראה 'אוצר מנהגי חב"ד' עמ' כ"ט לא על היחס למצות מכונה.

(27 ספר המנהגים עמ' 41. האמור בסוגריים - ע"פ 'אוצר מנהגי חב"ד' עמ' מט.מח. (המכניסים מצה ישנה לתנור לחממה כדי להחזיר טריותה - אין בזה חשש 'שרויה').

(28 'התועודיות' תשמ"ח ח"ג עמ' 111 הערה 258. והנאמר בשיחה הנ"ל דשנת תשי"א שאין להקפיד בזה, הכוונה לקטנים ביותר שטרם הגיעו לחינוך, שעדיף להאכילם שרויה מאשר מצת מכונה. ואף בנושא קטניות, אף שאדה"י (תנג ס"ג) מזכירו רק כמנהג,

* נזהרים משתיית יי"ש בפסח²⁹.

* כשהסירו את החותמות מבקבוקי היין, נזהרו שה'פותחן' (שבאמצעותו פותחים את הבקבוק) לא ייגע ביין עצמו³⁰.

* הרבנית רבקה נ"ע אמרה שאצלם לא שטפו את הביצים לפני פסח³¹.

* זה כמה שנים מנהגנו לא לקחת קידה וקינמון לחרוסת [וכן לא להשתמש בתבלינים בכלל] מחשש תערובת חמץ³².

* רבנו הזקן אמר: "בפסח אין צריך לכבד זה את זה באכילה ושתייה, אבל מותר ליטול בעצמו"³³. נזהרים לאכול רק בבית ולא אצל אחרים, גם אם יודעים שהזולת נזהר (לכל הפחות) כמותו.

* הצמח-צדק אסר אכילת צנון בפסח, בלי מתן טעם³⁴.

* רבותינו היו אוכלים דגים בפסח³⁵.

* כנראה הרבי לא היה שותה תה בפסח (אבל בכלל, הקלו בזה גם רבותינו)³⁶.

מסתבר שעדיף להאכילם 'שרויה' שהחשש בו רחוק ורק ממידת חסידות (והרי באחש"פ מקלין בזה), על פני קטניות שהמנהג ברור לאיסור (כך פסק ונהג בביתו הרה"ח ר' אברהם-צבי הכהן ע"ה מירושלים ת"ו. וכנראה שיש מרבני אנ"ש כיום הסוברים אחרת, וצ"ע אם יש לדעתם מקור נאמן. וראה בשו"ת קנין-תורה ח"ב סי' פ. פרדס-חב"ד גיליון 17 עמ' 175).

(29 לחששות שבוה, ראה שו"ע אדמוה"ו סי' תנא, מד. שו"ת הצמח-צדק או"ח סו"ס נא. למעשה אוסרים גם אם בטוחים לחלוטין בכשרותו - 'אוצר מנהגי חב"ד' עמ' נד ושי"ג, ושם בעמ' נו שלא נזהרו בהנאה ממנו.

(30 לקוטי-דיבורים עמ' 846.

(31 'אוצר מנהגי חב"ד' עמ' סד, מליקוטי-סיפורים עמ' רסא. ומביא שם שכ"ק אדמו"ר מהוריי"צ נ"ע הקפיד על הבחורים בליובאוויטש שהידרו לרחוץ. בזמננו יש החוששים לכוהל בסימון שו"ע הביצים, ומשווקים בסימון מיוחד במספר כוכביות.

(32 ספר המנהגים עמ' 39. ובפועל נמנעים ככל האפשר ממוצרי תעשייה בכלל (ראה מכתב המד"א דכפר-חב"ד בנידון ב'כפר חב"ד' גיליון 759 עמ' 64).

(33 'היום-יום' כ' ניסן. ספר המנהגים עמ' 42. והיינו רק כדי שלא לגרום הרגשת אי-נוחות למישהו ולהביאו לבטל הידוריו, אבל ודאי שיש לארח ולתת האפשרות לקחת, אם סומך על המארח. ראה ספר השיחות תש"ה עמ' 91 ועוד. 'אוצר מנהגי חב"ד' עמ' סו, ושי"ג. (34 'אוצר מנהגי חב"ד' עמ' סב. לגבי שום, אין מנהגנו לאסור (בשם הגר"י לנדא ע"ה. וראה מה שהביא בזה בס' שבח-המועדים תשנ"ג עמ' 195).

(35 שם עמ' ס. וכנראה קנו והכינו אותם לפני פסח, כמנהג הפשוט המובא שם.

(36 שם עמ' נג, ששתה במקומו חלב מהול במים חמים. במקום

מיהודי תובעים אלוקות בפשיטות ומציאות בהתחדשות

קדושת השבת היא על-פי מדידת והגבלת העולם ולכן 'מקדשא וקיימא' • לעומתה קדושת יום-טוב נמסרה לבני-ישראל, שהם למעלה מטבע העולם, ובכוחם להפוך חול לקודש • חודש ניסן, שהוא הראש להנהגה שלמעלה מהטבע, הוא 'ראש-השנה לרגלים' ו'ראש-השנה למלכים', שעניינם שליטה והתנשאות על הטבע • משיחת כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו

א. איתא בגמרא¹ "באחד בניסן ראש-השנה לחודשים... מנלן? דכתיב² החודש הזה לכם ראש-חודשים, ראשון הוא לכם לחודשי השנה". כלומר: אף-על-פי שהתחלת השנה היא מחודש תשרי, מכל-מקום, מניין החודשים מתחיל מחודש ניסן. אמנם, בעניין "ראש-השנה לחודשים" אין נפקא-מינה בנוגע למניין השנים³.

ב. ויש לבאר תחילה כללות עניין ה"רגלים": החילוק שבין יום-טוב (רגל) לשבת - ששבת "מקדשא וקיימא"⁷, מה-שאינ-כן יום-טוב שקביעותו תלויה בבית-דין, שנאמר⁸ "אלה מועדי ה' אשר תקראו אותם", אתם כתיב, "אתם אפילו שוגגין אתם אפילו מזידין כו"⁹.

והעניין בזה: קדושת שבת נקבעה מצד הבריאה עצמה, היינו, שנקבע בהבריאה שיש עניינים של חול ויש עניינים של קדושה. וכיוון שכן, הרי גם הקדושה

אך ישנו עוד עניין באחד בניסן שנוגע למניין השנים - כדאיתא במשנה⁴ "באחד בניסן ראש-השנה למלכים", "רגלים היו למנות זמן שטרותיהם לשנות המלך... וקבעו חכמים אחד בניסן לתחילת שנתו, ואפילו עמד בשבת או באדר, כלתה שנתו משהגיע ניסן, ויתחילו למנות לו שנה שנייה"⁵. ועוד זאת, ש"באחד בניסן ראש-השנה לרגלים",

- 1) ר"ה ז.א.
- 2) בא יב.ב.
- 3) ברשימת ההנחה יש שקו"ט בדברי הרשב"א בעניין זה*, אבל תוכן הדברים אינו ברור (המ"ל).
- 4) כנראה הכוונה לחידושי הרשב"א לר"ה שם: "לא ידענא למאי הלכתא. וי"ל דנפקא-מינא לידע החגים שכתוב בהן בראשון, בחודש השלישי, ובחודש השביעי כו".
- 5) ר"ה בתחילתה.
- 6) פרש"י שם.

המארגנים¹⁷. בפרט - יש לדאוג לתלמידי מוסדות חינוך חב"ד ולהוריהם¹⁸. "מובן, שכל המרבה בסוגי מקבלי השמורה וכל המהדר בשמורה זו כפי האפשרי - הרי זה משובח"¹⁹. השיעור המינימלי לחלוקה זו הוא: 'כזית'²⁰.

סדרים פומביים: הרבי הציע, שהרבנים שבכל אתר ואתר יערכו סדרים פומביים, היינו - כל אחד מהם יערוך את ה'סדר' שלו, עם בני ביתו ותלמידיו וכו', "ברחובה של עיר", ויזמין את כל תושבי המקום להשתתף ב'סדר הפומבי'. לפרסם מודעות בעיתונות המקומית, שהרב המקומי עורך 'סדר פומבי' הפתוח לקהל הרחב, במקום פלוני ובזמן פלוני, וכל הרוצה יוכל להשתתף בסדר, לקבל ארבע כוסות ושלוש מצות וכו', ובהדגשה - שאין דורשים דבר מן המשתתף, לא תמורה כספית ולא אחרת, וגם לא מחויבות להישאר עד סיום הסדר, אלא כל הרוצה יוכל להיכנס ולצאת ברגע שירצה²¹.

מכירת חמץ: נכון להפיץ שטר מכירה קצר שיוכלו לצרפו לשטר הכללי, או יפוי-כוח מתאים לכל המקומות שבהם נמצאים חמץ וכלי-חמץ²². יש לצרף לעניין זה גם אנשים שעלולים ליטול חלילה מן החמץ בפסח²³.

17) ספר-המנהגים עמ' 37.
18) אג"ק כרך יב עמ' שמג וכרך יא עמ' פו.
19) אג"ק כרך יא עמ' ו.
20) אג"ק כרך יב עמ' שמג וכרך יג עמ' יא.
21) 'התוועדות' תשמ"ו ח"ב עמ' 851, מר"ד בעת ביקור הרבנים הראשיים לארה"ק.
22) אג"ק כרך כ עמ' קפו.
23) 'שערי הלכה ומנהג' או"ח ח"ב עמ' קד.
ושם (כדי להפיץ דעת המערערים): מובן שיהירו את המוכרים שאסור להם לעשות זאת. אבל גם אם יעברו על איסור זה - 1) פשיטא כמה מה"ל לא יעשו זה. 2) גם בנוגע להנחשים - ודאי כוודאיות התיקון - לא הווי. 3) אפילו בנוגע להנוטל - לכמה דעות לא בטלה המכירה [כן משמע דעת אדמו"ר ס' תמח סעיפים יג"ד] כי אם גזול הוא מה שנוטל ותו לא מדי. 4) אפילו להאומר [א"ה: ראה שו"ת משנה שכיר ח"ב ס' קיח] דבטלה המכירה - י"ל דזהו מכאן ולהבא - וניצל מאיסור בלי יראה ובל-ימצא עד שעה זו. ולא שאין בו מעשה - לכמה דיעות אין לוקין עליו אף בעשה מעשה [לעבור עליו]. 5) אפילו למאן דאמר דלוקין עליו - צ"ע מה מכריע: כל שמונת ימי הפסח באיסור דבל-יראה ובל-ימצא אלא באופן שאין לוקין - או זמן קצר יותר, אלא שרגע אחד - רגע ביטול הקנייה - קאי בלאו דלוקין עליו. 6) אפילו אם-תימצא-לומר דבטלה המכירה למפרע - הנה אדרבה לפי זה יש לומר שאין כאן מעשה ואין לוקין

יש להתחיל בהכנות ל'מבצע פסח', ובכלל זה לדאוג למעות חטיף¹⁰, מזון ולבוש¹¹, וכן לחלוקת מצה שמורה כדלהלן.

הגדות: כדאי שיהיו לכל ילד סידור, חומש, ולהבדיל - קופת צדקה, משלו, וכן ספרי-קודש אחרים. ובעניין שהזמן גרמא - הגדה של פסח. ומה טוב - שקודם החג יקנו לכל ילד סידור חדש וכיוצא-בזה¹², מה שיוסיף לו חיות ומרץ להשתמש בזה בפועל¹³.

כלים: "המנהג פשוט במדינות אלו... שלא להשתמש בפסח בשום כלי זכוכית שיש לחוש בו שמא עירו לתוכו משקה חמץ חם, או שמא נשתתה בתוכו משקה חמץ מעת-לעת"¹⁴. הנוהרים שיהיו להם כלים מיוחדים לפסח, ושלא להזדקק להכשרת הכלים כלל, תבוא עליהם ברכה¹⁵.

"סדר לדוגמה": בימים הסמוכים לחג הפסח, רצוי להראות לתלמידים עריכת הסדר, שעלידי זה יחקקו בזיכרונם ההלכות הקשורות בעניינים אלו, אך יש להתבונן ולסדר זאת באופן שלא לנגוע במנהגי אבותיהם¹⁶.

חלוקת מצה שמורה: מתקנת כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו, להשתדל - ובפרט רבנים, שו"ב וכל העוסקים בצורכי-ציבור - לשלוח לחג הפסח למכריהם (על-כל-יפנים בעבור הסדרים) מצות עגולות אפיותי-יד, ודווקא מצות שמורה, וכן במקומות שמסדרים סדרים כלליים (כמו במלונות וכדומה) יסדרו זאת

10) שו"ע אדמו"ר ס' תכט ס"ה ואילך. והעירו שברמ"א שם ס"א קושר זאת, ובאו"ו החיבור, לענין 'שואלין ודורשין', עיי"ש (ראה סיפורי-חסידיים, מועדים, סיפור 294).
11) ראה 'התוועדות' תשמ"ב ח"ב עמ' 977, תשמ"ח ח"ב עמ' 303, תנש"א ח"ב עמ' 399,339 ועוד.
12) במכל"שכן ממה שעל-פי-דין (רמב"ם הל' יו"ט פ"ו ה"ח. טושי"ע ושו"ע-אדמו"ר או"ח תקכ"ט ס"ז) צריך לקנות לו קליות ואגוזים.
13) ספר-השיחות תשמ"ח ח"א עמ' 343. ואכן נדפסו ומופצות ע"י צאנז"ח באה"ק לשם כך הגדות מיוחדות בהוצאת קה"ת עם חוברת תמונות צמודה, שהוכנו על-פי הוראות מפורטות שנתקבלו מהרבי בנדון.
14) שו"ע אדמו"ר ס' תנא סעיף עג. וכן נפוץ המנהג בין אנ"ש שלא להכשירם גם מאיסורים, וראה בס' 'הגעלת כלים לפסח' פ"ג סעיף נט. ולגבי דורלקס ופיריקס וכו' דנו רבות בספרי השו"ת, ראה בס' ה"ל פ"ג סעיף שעה.
15) ראה במבוא לס' הנ"ל, אות י'.
16) אג"ק כרך יעמ' ש.

הלכות ומנהגי חב"ד

"כל שלושים יום לפני הפסח טוב להיזהר ולעיין בכל דבר שעושה, שלא יישאר דבוק בו חמץ באופן שלא יוכל להסירו בקלות כשיגיע ערב פסח"⁵. "בימים אלו מתחילים כבר עניין המצה"⁶... שלכן יש להיזהר מאכילת מצה שלושים יום לפני הפסח"⁷.

תכנון כינוסים: הוראת המזכירות - אין לקבוע באה"ק כינוס ליום א' דחול-המועד פסח, שבחול"ל הוא יום ב' דחג-הפסח, אם בין המוזמנים אליו יהיו גם אורחים מחול"ל הנמצאים כעת בארה"ק, וזאת כדי שאורחים אלה לא יטעו וייסעו לכינוס באותו יום שעליהם (כתושבי חול"ל) לשמור כיום-טוב⁸. **תכנון נסיעות:** מענה הרבי: "הנוהג בישראל, שבחג הפסח נמצאים ביחד איש וביתו (ובביתו), ובפרט ראש המשפחה. נוסף על שקשה ביותר להדר כפי הרצון בענייני פסח - כשנמצאים במקום אחר. וקל להבינ"⁹.

ברורה שם סוס"ק ב בשם אחרונים, כפי החיים ס"ק ג בשם מחזורים. ובפרט בישיבה, כולל אברכים ובית מדרש - ראה ערוך השולחן שם ס"ו.

(4) השלושים יום' מתחילים מיום הפורים עצמו, שו"ע אדמוה"ז שם ס"א.

(5) שו"ע אדמוה"ז ס"ו תלו סכ"ג.

(6) ידועה תמיהת הרבי (אג"ק ב'תרמ"א, ח"ט עמ' כב) על כך שחלק מאנ"ש קיבלו את המצות שלא מה'לשכה האירופית' של כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ נ"ע. אמנם בס' 'מי תמימים' (ח"ב עמ' 392) מפורט מאילו מאפיינים באה"ק השיגו (עכ"פ בשנת תשי"ט) את המצות ללשכה האמורה, ורובן לא היו מאנ"ש, הרי שאין זה קשור ליצרן דווקא.

(7) 'שערי הלכה ומנהג' א"ח ח"ב סי' קצ, מאג"ק כרך ח עמ' שיט. מן הדין אסור לאכול מצה רק מעמוד השחר של ערב פסח, כנפסק בשו"ע אדמוה"ז ס"ו תע"ד. ובחק יעקב שם ס"ק ז הביא משיירי כנה"ג שהרבה נוהגין שלא לאכול מצה מראש-חודש, והובא באחרונים.

(8) היכל-מנחם כרך ג' עמ' נד. וראה בס' 'נתיבים בשדה השליחות' עמ' קג ואילך, והסיכום בעמ' קנג. וזה דלא כנהוג בין כמה מרבני אנ"ש לפסוק בזה כמ"ש בשער הכולל פ"א ס"ב (אף ש"ל שהכוונה כאן לאורחים שלא מאנ"ש). וע"ע.

(9) היכל-מנחם כרך ג' עמ' קצג.

* כשמנקים בימים שלפני בדיקת חמץ מחסן מלא ארגזים או ציוד, ויודעים שבשעת הבדיקה לא יוכלו להזיז שוב את החפצים ממקומם, הנה אם מדובר ב"מקום שמכניסין בו חמץ", יש לבדוק את החדר לאור הנר (בלי ברכה) בשעת הניקיון, אף-על-פי שאין זה ליל בדיקת חמץ¹.

יום שישי

היום הבהיר י"א בניסן

יום הולדת את כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו ביום ו' ערב-שבת-קודש בשנת תרס"ב, דור שביעי לנשיאי חב"ד (משנת תש"י ואילך). קבלת הנשיאות בשלמות מיר"ד שבט תשי"א).

היום מתחילים לומר את מזמור קי"ב. אחר-כך אומר כל אחד את המזמור המתאים לפי מספר שנותיו.

* לאחר קריאת שניים מקרא ואחד תרגום, יש לקרוא היום את הפטרת פרשת צו: "כה אמר ה'... ונכרתה מפיהם... כה אמר ה' אל יתהלל... נאום ה'" וגם את 'הפטרת שבת הגדול' (שאינה נקראת ברבים השנה, למנהגנו): "וערבה". למנהג רבותינו נשיאינו יש לקרוא היום את הפטרת "וערבה"², ובשבת-קודש לפני תפילת שחרית לאחר קריאת ה'שביעי' שוב, יש לקרוא את הפטרת הפרשה.

שואלים ודורשים בהלכות הפסח

הכנות לפסח: 'מצווה על כל אחד ואחד שלמדוד הלכות הרגל קודם הרגל, עד שיהיה בקי בהם וידע המעשה אשר יעשה'³.

(1) מהוראות כ"ק אדמו"ר מהורש"ב נ"ע להגר"י לנדא ז"ל, יגדיל-תורה נ"י. גיליון נב עמ' קג. וראה שו"ע אדה"ז תלגז.

(2) 'רשימות היומן' עמ' שצו.

(3) שו"ע אדמוה"ז ס"ו תכ"ט ס"ג. והיינו ל' יום לפני הפסח, משנה:

על העולם, שעלידי התורה פועלים בעולם הנהגה שלמעלה מהטבע.

ג. וזהו גם הטעם שאחד בניסן הוא "ראש-השנה למלכים":

"ניסן" - מלשון ניסים - הוא גם מלשון "כניוא נס הרים"¹⁴, שהוא עניין ההגבה וההתנשאות למעלה מהטבע.

וזהו שייכות ניסן למלכים - שאחד בניסן הוא "ראש-השנה למלכים" - כיוון שמלכי בית דוד הכשרים נקראים בשם "נשיא"¹⁵, מלשון התנשאות, ובוזה נכלל (לא רק עניין ההתנשאות על העם, אלא) גם עניין ההתנשאות עצמית שלמעלה לגמרי ממצאיות העם, ובשורשו למעלה הוא עניין מלכות דאין-סוף שלמעלה מסדר השתלשלות.

ד. והנה, כיוון ש"כל ישראל בני מלכים הם"¹⁶, הרי מובן, שעניין ההתנשאות שבמלכים, שהוא עניין ההגבה שלמעלה מהטבע (כנ"ל), ישנו אצל כל בני-ישראל.

8

והעניין בזה - שלכל אחד ואחד מישראל יש כוח להתעלות מסדר ההנהגה שמצד טבע העולם - שהגוף ונפש-הבהמית וחלקו בעולם מעלימים ומסתירים על הנשמה - שלא זו בלבד שלא יעלימו ויסתירו, אלא אדרבה, הנשמה נעשית בעלת-בית עליהם, לפעול שעלידם תתמלא ותושלם הכוונה של ירידה צורך עלייה, שתתעלה לדרגה נעלית יותר מכמו שהיתה קודם ירידתה למטה.

ועניינו בעבודה בפועל - שאין זה באופן שבמשך כל היום כולו מונח הוא בהוויות העולם, ובינתיים נזכר גם על הקב"ה, ולכן לומד פרק אחד שחרית ופרק אחד ערבית, אלא אדרבה: במשך כל היום, מהרגע שניעור משנתו, חושב הוא אודות הקב"ה, ולכן מתפלל כדבעי, ולומד שיעור בתורה, ובוה דווקא מונח הוא בכל מציאותו; אלא שבינתיים נזכר שיש גם מציאות העולם, ומצד הכוונה העליונה צריכה להיות עבודתו גם בבירור חלקו בעולם, ולכן כופה את עצמו להתנתק לרגע

(שבת שמקודש מימי החול) היא במדידת והגבלת העולם, קדושה שבסדר השתלשלות.

מה-שאי-כן הקדושה ביום-טוב שלא נקבעה מצד הבריאה עצמה, אלא זהו עניין שנמסר לבית-דין - נשמות ישראל שאינם נתונים תחת שליטת הטבע, ויש להם כוח התורה, להיותם סמוכין איש מפי איש עד משה רבינו, שקיבל תורה מפי הגבורה - שבכוחם לפעול קדושה גם ביום כזה שמצד הבריאה עצמה הוא יום חול, הרי קדושה זו היא למעלה ממדידת והגבלת העולם, המשכה שלמעלה מסדר השתלשלות.

וזהו שייכות "רגלים" לחודש ניסן:

נתבאר במאמר¹⁰ החילוק שבין תשרי לניסן, שתשרי הוא ראש-השנה לסדר הנהגת העולם, הנהגה טבעית, וניסן הוא הראש להנהגה שלמעלה מהטבע, הנהגה נסית, כמרומו גם בשם "ניסן", מלשון ניסים¹¹.

וכפי שנתבאר, שחודשי הקיץ (שהתחלתם מניסן) הם חודשים דדכורא, בחינת ז"א, שעיקרו חסדים, עניין האור והגילוי, והוא למעלה מבחינת מלכות, שעיקר בניינה מהגבורות (העלם), שמשם הם החודשים דנוקבא, חודשי החורף (שהתחלתם מתשרי).

וכיוון שניסן הוא הראש להנהגה שלמעלה מהטבע, נקבע בו "ראש-השנה לרגלים", שעניינם המשכת הקדושה (לא רק ש"מקדשא וקיימא" בסדר השתלשלות, אלא) שלמעלה מסדר השתלשלות.

ועניין זה (שניסן הוא הראש והראשון) נתחדש במתן-תורה (החל מיציאת-מצרים שהיא ההכנה למתן-תורה) - שהרי בתחילת הבריאה היה תשרי חודש הראשון, ובמתן-תורה נעשה ניסן חודש הראשון, כמו שכתב התרגום על הפסוק¹² "ויקהלו גו' בירח האיתנים בחג הוא החודש השביעי", "בירחא דעתיקייא קרן ליה ירחא קדמאה וכען (לאחר מתן-תורה) הוא ירחא שביעאה"¹³ - כיוון שבמתן-תורה נתחדשה הבעלות של נשמות ישראל

(10) לעיל עמ' 51 ואילך. וש"נ.

(11) ראה ברכות נו, רע"א.

(12) מלכים א, חב.

(13) ראה גם חידושי הריטב"א לר"ה ז,א.

(14) ישעיה יח, ג.

(15) ראה לקו"ש ח"ט עמ' 165 ואילך. וש"נ.

(16) שבת סז, א. וש"נ.

לוהטת לקב"ה.

חֶלֶב – רומז לתענוג, ככתוב (תהילים סג) "כמו חֶלֶב ודשן תשבע נפשי" (וכידוע שרבי נחום מצ'רנוביל היה שמן מעניינת 'אמן יהא שמיה רבא'). יש להסב את התענוג של הנפש הבהמית מענייני העולם לתענוג אלוקי, כך שהיא תתענג בידיעת והשגת עניין אלוקי. זהו שנאמר (יחזקאל מד) "והכהנים הלויים גו' יקרבו אלי לשרתני גו' להקריב לי חלב ודם גו'", שיש לדקדק בזה: לכאורה היה לו להקדים דם לחלב, לפי סדר העבודות? אלא שהכתוב בא ללמדנו, שהקרבת החלב מביאה ממילא להקרבת הדם. כלומר – כאשר כוח התענוג מלוכש בענייני קדושה, יש לאדם גם רצון וחיות בעניינים אלו דווקא.

(משיחת ש"פ ויקרא תשל"ב)

אשר נשיא יחטא (ז, כב)

אשרי הדור שהנשיא שלו נותן לב להביא כפרה על שגגתו (רש"י)

"אשרי הדור" – אשרי האדם,

"שהנשיא שלו" – היינו מוחו וראשו,

"נותן לב" – מתבונן ומעמיק בחומרת עניין החטא ומתעורר בתשובה (שעיקרה בלב),

"להביא כפרה על שגגתו" – וכתוצאה מהתבוננות זו בא לידי הכרה שיש להביא כפרה גם על חטא שנעשה בשוגג.

(לקוטי שיחות כרך יז, עמ' 40)

ושמעו קול אלה... או ראה או ידע (ה, א)

אומר הרב המגיד ממזריטש:

התורה תמהה על האדם – כיצד זה הגיע לידי חטא? והלוא כמה דרכים היו לו להימנע מכך:

"ושמעו קול אלה" – צריך היה 'להאזין' לקול השבועה שהשביעו אותו לפני שירדה נשמתו לעולם – "תהי צדיק ואל תהי רשע" (נדה לא).

"או ראה" – כשאדם רואה שחברו עובר עברה, עליו לשים אל ליבו שמן השמים הראו לו זאת כדי להזהירו שלא ייכשל בעברה זו (ויתכן ביותר שאף הוא אשם בעברה זו ב'דקות').

"או ידע" – 'ידע' מלשון התקשרות, כמו "והאדם ידע" (בראשית ד). האדם היה צריך לזכור שכל עברה פוגמת בהתקשרותו בבורא.

(אור תורה עמ' לז)

ולא ידע ואשם ונשא עונו (ה, יז)

היתה סלע צרורה בכנפיו ונפלה הימנו ומצאה העני ונתפרנס בה, הרי הקב"ה קובע לו ברכה (רש"י)

האדם שאיבד את הסלע לא התכוון כלל לתיתו לעני, ויתרה מזו – הוא מצטער על אבידתו; ואף על-פי-כן "הקב"ה קובע לו ברכה". שכן, במצוות צדקה העיקר הוא סיפוק צרכיו של העני, ולא כוונתו של הנותן. וכידוע בשם הבעל-שם-טוב, שבשני דברים אין הכוונה לשמה חשובה כל-כך (כבשאר המצוות), אלא המעשה בפועל: טבילה במקווה ונתינת צדקה.

(לקוטי שיחות כרך יט, עמ' 203)

מתפילה ותורה כדי לעסוק בעבודת הברורים.

ה. ובפרטיות יותר:

ידוע¹⁷ החילוק שבין עולמות בי"ע (בריאה, יצירה, עשייה) לעולם האצילות. שבעולמות בי"ע, מציאות בפשיטות ואלוקות בהתחדשות, מה-שאינן בעולם האצילות, אלוקות בפשיטות ומציאות בהתחדשות.

ודוגמתו בהנשמה – שקודם ירידתה למטה הרי היא באצילות (כמבואר¹⁸ בפירוש "נשמה

הוצאתיך מארץ מצרים"²⁰:

הקב"ה אומר לכל אחד ואחד מישראל "אנוכי הוי' אלוקיך" – לשון יחיד²¹ – ש"הוי'", שעניינו היה, הווה ויהיה כאחד²², למעלה מהטבע, הוא "אלוקיך", כוחך וחיותך²³, ועליידי זה "הוצאתיך מארץ מצרים" – שניתן לו הכוח לצאת מכל המיצרים וההגבלות של העולם, הן אלה שמצד העולם כשלעצמו, והן אלה שגרם עליידי מעשיו כו'.

ויתירה מזה: לא זו בלבד שבכוחו לעמוד

מהרגע שניעור משנתו חושב הוא אודות הקב"ה, ולכן

מתפלל כדבעי ולומד שיעור בתורה, ובזה דווקא מונח הוא

בכל מציאותו; אלא שבינתיים נזכר שיש גם מציאות העולם

במעמד ומצב שהגוף ונפש-הבהמית לא ישלטו עליו, עליידי זה שיברח מהם כו', אלא אדרבה, שבכוחו לברר ולזכך את הגוף ונפש-הבהמית עצמם, כתורת הבעש"ט²⁴ על הפסוק²⁵ "כי תראה חמור שונאך וגו' עזוב תעזוב עמו", שאין לשבור את הגוף עליידי תעניות וסיגופים, אלא לבררו ולזככו כו'.

וכיוון שכן, יכולים לדרוש ממנו את היציאה מהמיצרים וגבולים באופן כזה שעל-כל-פנים בנוגע להנהגה בפועל יהיה מונח אצלו אלוקות בפשיטות ומציאות בהתחדשות.

ז. ועוד זאת, שעניין "הוצאתיך מארץ מצרים" הוא בנקל יותר בימינו אלה מכמו ביציאת-מצרים בפעם הראשונה, כי:

(20) יתרו כב.

(21) ראה יל"ש יתרו רמז רפו. ועוד.

(22) זח"ג רנו, סע"ב. פרדס ש"א פ"ט. תניא שעהיו"א פ"ז. ובכ"מ.

(23) ראה לקו"ת במדבר טז, סע"ד. ר"פ ראה. סה"מ מלוקט ח"ד עמ' מט. עמ' רעג. ועוד.

(24) כתר-שם-טוב (הוצאת תשנ"ט) הוספות סכ"א. וש"נ (געתק ב'היום יום' כח שבט).

(25) משפטים כגה.

שנתת בי טהורה היא¹⁹ שקאי על עמידתה בעולם האצילות) ששם אלוקות בפשיטות ומציאות בהתחדשות, מה-שאינן לאחרי ירידתה בגוף כו'. וזאת תובעים מיהודי – שהירידה בגוף לא תפעל העלם והסתר בהנשמה, אלא גם בהיותה למטה, תהיה כמו שהיתה למעלה (ואדרבה, שעל-ידי הירידה למטה תתעלה לדרגה נעלית יותר, כנ"ל) – שאלוקות בפשיטות ומציאות בהתחדשות.

א. אמנם, על זה שואל יהודי קושיה:

כיוון שמצד ירידת הנשמה למטה נמצא הוא בגוף ונפש-הבהמית בעולם-הזה הגשמי והחומרי, ונוסף לזה, ידע איניש בנפשיה מעמדו ומצבו מצד מעשיו, דיבוריו ומחשבותיו שלא כדבעי, שחטא ופגם והעביר את הדרך – איך ייתכן שיהיה אצלו אלוקות בפשיטות ומציאות בהתחדשות?

והמענה לזה – בדיבור הראשון של מתן-תורה, שעניינו הוא השליטה על הטבע עליידי הנהגה שלמעלה מהטבע – "אנוכי הוי' אלוקיך אשר

(17) ראה סה"מ תש"ו עמ' 30. סה"מ מלוקט ח"א עמ' רכד. ועוד.

(18) לקו"ת ראה כו"א. ובכ"מ.

(19) נוסח ברכות השחר.

פרשת ויקרא

ויקרא אל משה (א,א)

כאן, כשמדובר במשה רבנו, נאמר 'ויקרא' באל"ף זעירה, ואילו באדם הראשון נאמרה אל"ף רבתי (בפסוק "אדם שת אנוש", בתחילת דברי הימים).

אמר על כך אדמו"ר הזקן:
אדם הראשון הכיר במעלת עצמו, בהיותו יציר כפיו של הקב"ה שחכמתו מרובה מחכמתם של מלאכי השרת. לכן זחה עליו דעתו (דבר שהביא לחטא עץ הדעת), ולכן נכתבה בשמו אל"ף רבתי. אף משה רבנו ידע את מעלתו, היותו בעל נשמה גבוהה (מ'חכמה דאצילות'), ושזכה לקבל תורה מסיני. אך עם זה היה "עניו מאוד מכל האדם אשר על פני האדמה", באומריו אל ליבו: "אילו ניתנה ליהודי אחר נשמה נעלה כשלי וזכות אבות כשלי - ודאי היה הלה טוב ממני!". משום כך נאמרה בו אל"ף זעירה.

(ספר השיחות ת"ש עמ' 68)

* * *

על-פי פשטות הכתובים היתה קריאה זו בראש-חודש ניסן, יום הקמת המשכן. שכן פסוק זה בא בהמשך לנאמר בסוף פרשת פקודי "ולא יכול משה לבוא אל אוהל מועד כי שכן עליו הענן", וכפי שמפרש רש"י: "נסתלק הענן נכנס ומדבר עמו", וזה היה בראש-חודש ניסן - "בחודש הראשון... באחד לחודש". והרי מכנה משותף בין שני הדברים (הקמת המשכן והקריאה אל משה) - החיבור של הנעלה ביותר עם הנמוך ביותר:

הקמת המשכן - גילוי והשראת שכינת עוזו יתברך במשכן גשמי.
הקריאה למשה - קריאה זו באה ממהותו ועצמותו יתברך, שלמעלה מכל שם ותואר (שלכן נאמר 'ויקרא' סתם, בלא שייאמר מיהו הקורא), והיא הגיעה עד למשה, שהיה נשמה בגוף, בעולם הזה הגשמי.

(ספר השיחות תשמ"ח עמ' 344)

וכי תקרב קרבן מנחה מאפה תנור (ב,ד)

"וכי תקריב" - כשאדם רוצה להתקרב אל השם יתברך (תקרב' חסר יו"ד כתיב), "מאפה תנור" - עליו לעורר בליבו רשפי אש אהבה לה' על-ידי התבוננות בגדולת הבורא. וכשם שאש התנור מפרידה את הלחות מן העיסה, כך אהבה זו מפרידה את האדם מהתמסרותו לגשמיות העולם ומביאה אותו לידי דבקות בקב"ה.

(לקוטי תורה - ויקרא, עמ' מ)

וזרקו את הדם... והקריב... את החלב (ג,ב-ג)

מבואר בחסידות ששני דברים אלו (דם וחלב) רומזים לשני כוחות נבדלים בנפשו של אדם, ויש להעלות את שניהם לה'.
דם - רומז לחמימות ורתיחות. יש להפוך את רתיחת הדמים של הנפש הבהמית במילי דעלמא לאהבה

בעבודת הברורים - מתבטא גם בכמה הנהגות. ולדוגמה:

בדורות שלפנינו לא היו עוסקים בעניינים גשמיים קודם התפילה ושיעור לימוד בתורה - מלבד העניינים שמברכים עליהם בברכות השחר, כמו "מליבי ערומים", ו"שעשה לי כל צרכי", וכיוצא בזה, שהם עניינים של לבושים שבדרך מקיף, מה שאי-יכן בנוגע לעניינים של מזון שבפנימיות, הנה רק לאחר התפילה ושיעור לימוד בתורה היו אוכלים פת שחרית.

אמנם, בדורות האחרונים התיירו לשתות קודם התפילה³¹, ולאחרונה יותר, התיירו גם לאכול משהו - מיני מזונות - קודם התפילה³². וכפתגם שסיפר כ"ק מו"ח אדמו"ר³³ שמוטב לאכול כדי להתפלל מאשר להתפלל כדי לאכול³⁴.

והנה, הטעם בפשטות הוא מצד חלישות בריאות הגוף בדורות האחרונים. אבל בפנימיות וברוחניות העניינים - הטעם הוא מפני שביעור הגשמיות נעשה קל יותר בדורות האחרונים, לפי שבני-ישראל עוסקים כל הזמן בביעור הניצוצות, וכבר נתבררו ריבוי ניצוצות, ולכן, גם קודם התפילה יש בכוח לברר את הדבר הגשמי, אלא שזהו רק כאשר הדבר נעשה בשביל התפילה.

ומכל זה מובן שבימינו אלה בוודאי יש כוח לצאת מכל המיצרים והגבולים, ו"לא נפלאות היא"³⁵, צריכים רק לעסוק ולפעול בדבר.

(קטעים מהתוועדות שבת-קודש פרשת ויקהל-פקודי,

פרשת החודש, מברכים חודש ניסן ה'תשי"ג.

תורת מנחם כרך ח עמ' 65-60 - בלתי מוגה)

בהיותם במצרים, "ערוות הארץ"²⁶, היו בני ישראל שקועים במ"ט שערי טומאה²⁷, וזו היתה הגלות הקשה ביותר. ואף-על-פי שההשמדות וההריגות רחמנא-ליצלן שהיו בגלויות שלאחרי זה לא היו בגלות מצרים (כנראה ממדרשי חז"ל), מכל-מקום, היתה זו הגלות הקשה ביותר, מכמה טעמים: (א) להיותה הגלות הראשונה, (ב) ולהיותה קודם הביעור והזיכוך שנעשה בעולם על-ידי מתן תורה (כמו שנתבאר במקום אחר²⁸).

ואם מגלות מצרים שהיתה הקשה ביותר, יצאו בני-ישראל - משאר הגלויות, שהן קלות יותר, וישנו גם הכוח דמתן-תורה, הרי בוודאי שיש בכוחו של כל אחד ואחד מ ישראל לצאת מהם.

ובפרט בעומדנו בעקבתא דעקבתא דמשיחא, לאחרי כל מה שכבר פעלו בדורות שלפנינו בביעור הניצוצות כו', ובמילא ישנו הסיוע של ניצוצות הקדושה שכבר נתבררו, ומה גם שלא נשאר לנו לפעול אלא דבר מועט בלבד ("א קליניקייט"), והיינו, שהמעלה בעבודה עתה היא הן מצד המברר והן מצד המתברר - הרי בוודאי שיש בכוח לצאת מכל המיצרים והגבולים, כך, שבנוגע להנהגה בפועל על-כל-פנים יהיה מונח אצלו אלוקות בפשיטות ומציאות בהתחדשות.

צריכים רק לעשות ולפעול, ומתוך שמחה, ועל-ידי זה מתבטלים כל העניינים של מצרים וגבולים, כיוון ששמחה פורצת גדר²⁹.

* * *

12. האמור³⁰ לעיל שבימינו אלה נקל יותר העסק

26 מקץ מבט, שם יב. וראה קה"ר פ"א, ד.

27 ראה זו"ח ר"פ יתרו. ועוד.

28 ראה גם שיחת ש"פ שמות, מכה"ח שבט סט"ו (לקו"ש ח"א עמ' 96. תורת מנחם ח"ז עמ' 282 ואילך).

29 ראה בארוכה סה"מ תרנ"ז ס"ע רכג ואילך.

30 ברשימת הנהגה נזכר שדובר גם בעניין "כי גר היית בארצו", "בירא דשתית מיניה לא תשדי ביה קלא" (ב"ק צב,ב), שכאשר מקבלים טובה ממישהו צריכים להתחשב בכך, מבלי הבט על מעמדו ומצבו כו' (אבל לא ברור המשך העניין

ציפייה לגאולה בקוצר רוח

לחגור מותניים ולעמוד הכן לגאולה!

יהודי יכול לחשוב שמכיוון שהגאולה תהיה רק ברצונו של הקב"ה, וכפתגם כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו בשם אביו כ"ק אדמו"ר מהורש"ב נ"ע . . . "לא מרצוננו גלינו מארץ ישראל, ולא בכוחותינו אנו נשוב כו' אבינו מלכנו כו' הוא יתברך יגאלנו כו'" – אין לו מה לעשות בקשר ליציאה מהגלות, כך שבינתיים יכול לישון... ובמקרה הטוב ביותר – לעסוק בלימוד התורה וקיום המצוות, שהרי אין לך דבר גדול יותר מזה, ומה גם שבעת עוסקו בענייני קדושה, תורה ומצוותיה, נמצא אז במצב של גאולה רוחנית. ועל זה באה ההוראה מאופן אכילת קרבן פסח – שכאשר בני ישראל קיימו את ציווי הקב"ה "ואכלו את הבשר בלילה הזה צלי אש ומצות על מרורים יאכלוהו", קיימו זאת באופן ד"מתניכם חגורים נעליכם ברגליכם ומקלכם בידכם", כלומר שלא הסתפקו בקיום ציווי הקב"ה, ובפרט ציווי הקשור עם עניין של חירות . . . אלא ציפו והמתינו בקוצר רוח לרגע הנכסף שבו יגאלו ויצאו ממצרים, עד שעמדו מוכנים – "מתניכם חגורים גו' ומקלכם בידכם" – להיגאל ולצאת ממצרים.

גם אינם יהודים מבחינים

ומזה מובן גם בנוגע ליציאה מגלותנו זה – "כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות": גם כאשר יהודי לומד תורה ומקיים מצוות בשלמות – אינו יכול להסתפק בכך, אלא צריך להמתין ולצפות בקוצר רוח לגאולה האמיתית והשלימה, עד כדי כך, שחוגר מותניו ונועל את רגליו ונוטל את מקלו בידו, ועומד מוכן – "עמדו הכן כולכם" – לרגע שבו תבוא הידיעה שמשיהי בא... ואז יצא מיד מהגלות אל הגאולה!

מובן וגם פשוט, שגם ברגעי הגלות האחרונים צריכים ללמוד תורה ולקיים מצוות בכל המסירות והתוקף כו', אבל ביחד עם זה אי אפשר לשקוט ולשבת בשלווה עד שהקב"ה ירצה להביא את הגאולה, אלא יהודי צריך לעשות את כל התלוי בו כדי למהר ולזרז את הגאולה, ועד שעומד מוכן, "עמדו הכן כולכם", לצאת מהגלות, בידעו ש"מצוות היום" היא – "מתניכם חגורים נעליכם ברגליכם ומקלכם בידכם", "מזומנים לדרך", לצאת מהגלות אל הגאולה האמיתית והשלימה.

ועניין זה – העמידה בתנועה שהוא מוכן לגאולה – ניכר אצלו בגלוי כל כך עד שאפילו אינו יהודי מבחין בכך כפי שהיה ב"ימי צאתך מארץ מצרים", שכאשר אינו יהודי הביט דרך החלון לתוך ביתו של יהודי, ראה שהיהודי ובניו אוכלים קרבן פסח "בחפיזון", כאשר מותניהם חגורים, נעליהם ברגליהם ומקלם בידם, מכיוון שעומדים "מזומנים לדרך", לצאת ממצרים (כפי שידעו גם המצרים שבני ישראל מתכוננים לצאת ממצרים), וכמו כן בימינו אלה – שאפילו אינם יהודים מבחינים בכך שיהודי עומד מוכן לגאולה.

(התעודות ה'תשמ"ה כרך ג, עמ' 1591)

בכ' אדר תשל"ז מדווח הרה"ח ר' אברהם גודין, מזכיר צאנז"ח, לרב חודוקוב: "ביום ג' התחלנו במבצע 'מצה לתלמיד'. שלושת הימים הראשונים עברו בהצלחה רבה. ביום הראשון של המבצע השתתפו כ-1500 תלמידים, ביום השני כ-2,500 תלמידים והיום כ-1200 תלמידים". ועוד פרט מעניין:

הרב חודוקוב ביקש לשמור את הקשר עם יהודי ריגה שעלו לארץ, במיוחד תלמידיו בעבר במוסדות 'תורה ודרך ארץ' בריגה.

בכל פעם שהכריז הרבי על מבצע כזה או אחר, ביקש הרב חודוקוב מידידיו באה"ק לעסוק במבצעים אלו עם ה'ריגאים'. ואכן, באחדים ממכתביו של הרב גודין (שעלה לארץ מריגה) אל הרב חודוקוב מופיעים המשפטים הבאים – כמו במכתב מי"א ניסן תשל"ט:

"כבשנים הקודמות מסרו בשם כב' מצה שמורה לר' משה ש' נבו, ר' ישעיהו ש' ארשנסקי, ר' אברהם ש' פרידמן, ר' זלמן ש' לבנברג וכן לר' אברהם ש' גוטקין. טלפנתי לר' אריה ש' לויין מרחובות שמסר מצה שמורה לר' אברהם ש' פייזוב".

תודה להרה"ת מנחם ש' וולף.

של המבצע.

"מספר העסקנים שעסקו במבצע עבר כמעט את מספר 720 כמנין המטבעות (לירות) שהואיל כ"ק אדמו"ר שליט"א לתת עבור המתעסקים. "סל הכל ההכנסות שנתקבלו מתרומות אנ"ש וידידים וממכירת מצות בודדות היא: 22,711.77 (עשרים ושתיים אלף, שבע מאות ואחת עשרה לירות ו-77 אגורות).

"סך הכול ההוצאות שהיו למבצע זה הוא: 27,039.05 (עשרים ושבע אלף, שלושים ותשע לירות וחמש אגורות).

"הגירעון של יתרת ההוצאות על ההכנסות בסך 4327.28 (ארבעת אלפים, שלושים מאות עשרים ושבע לירות ועשרים ושמונה אגורות), כיסה הר"ר אפרים ש' וואלף.

"נשמח לקבל שוב הוראות מכ"ק אדמו"ר שליט"א ונשתדל לבצע אותם בשמחה לשביעות רצון כ"ק אדמו"ר שליט"א"

מצות בשם הרב חזקוני

כהשלמה לדברים לעיל נביא קטע מדיווח מעניין, על שלושת הימים הראשונים של 'מבצע מצה לתלמיד' בשנת תשל"ז.

מינוי ל'התקשרות'

אפשר לקבל את גיליון 'התקשרות'

ישירות הביתה באמצעות הדואר

מינוי לשנה: 276 ש"ח (ב-4 תשלומים)

מינוי לחצי שנה: 140 ש"ח (ב-2 תשלומים)

את השם, הכתובת והתשלום יש להעביר לפי הכתובת:

'התקשרות', מחלקת המנויים, ת"ד 14 כפר-חב"ד 60840.

כמו-כן אפשר להירשם בטלפון ולשלם בכרטיס אשראי, בטל' 072-2770130

מבצע מצה תשל"ג

'שטורעם' בלתי רגיל בחלוקת מצה שמורה לעשרות אלפי יהודים בארץ הקודש – פתח הרבי בהתוועדות בי"א ניסן של אותה שנה – והמשכו היה בהירתמות יוצאת דופן של כלל אנ"ש בארץ ושל סניף צא"ח בכפר חב"ד במיוחד, בגופם ובממונם • על אפיית מצות מצות בלילה אחד בחברת כל בני הכפר, על סבב חלוקת מצות בכמאה קיבוצים ועוד • במלאות ארבעים שנה

במצה שמורה – המעשה עיקר

עם סיומה של התוועדות י"א ניסן תשל"ג (שיחות קודש תשל"ג כרך ב' עמ' 33) אמר הרבי: מכיוון שנמצאים אנו ימים אחדים קודם חג הפסח, שהרי היום בבוקר היה ה"בעשור לחודש ויקחו להם" (שזו היתה ההתחלה של ההכנה לקרבן פסח) ובזמן הזה ישנה מצוות אכילת המצה וכלל ענייני חג הפסח – הנה כאן המקום להזכיר ולעורר עוד הפעם לנצל את אותם ד' ימים שבין עשור לארבעה עשר לחודש, שהרי בלילה (שלאחריו) ישנו הענין של "מצה ומרור מונחים לפניך" – לעורר מה שיותר יהודים שיאכלו מצה שמורה, כולל הסברת התכנים (והענינים) שבזה, ברם העיקר הוא "המעשה הוא העיקר" בנוגע לפועל. בהמשך מזכיר הרבי את הקמת מוסדות ופעולות בסימן של ע"ב (72), בהמשך לי"א ניסן אשתקד, שבו הוכרז על ע"א (71) מוסדות, וכן על השתתפות מצידו בסכום (סמלי) זה.

ע"ב פעולות ו-720 לירות

ביום חמישי כ"ה באדר שני תשל"ג התקיימה תפילת מנחה בבית הכנסת הגדול של 770. אחרי התפילה איחל הרבי לרה"ח ר' מאיר פרידמן

מכפר חב"ד, שהמתין ליד "גן עדן התחתון", סמוך לפרוודור הכניסה לפני חדרו של הרבי, ושב היום לארץ הקודש: "נסיעה טובה", ומסר לו שבע מאות ועשרים לירות (כמספר ע"ב בעשיריות) שיחולקו למתעסקים בעניין "לזכות יהודים במצה שמורה" (לפי שיחות קודש תשל"ג כרך א, עמ' 461).

בו בניסן תשל"ג (ימי תמימים כרך ו, עמ' 124) מדווח הרב אפרים וולף לכ"ק אדמו"ר: "ביום ה' בערב התקיימה אסיפה בלוד בהשתתפות ר' מענדל פוטרפס, על דבר סידור הפעולות במבצע מצה... לאחר האסיפה נשאר ר' משה סלונים ור' מאיר פרידמן לדון בנוגע לפועל ממש, והוחלט להשקיע בינתיים למטרה זו סך 10,000 לירות בכ-10,000 מצות... המוסדות שמחלקים מדי שנה יחלקו בשנה זו בתוספת וכו', כדי להשלים על-כל-פנים 720 עסקנים שישתתפו במבצע זה, ולזכות מה שיותר יהודים במצה שמורה... מודעה מיוחדת הדפיסו למבצע זה. בבית הכנסת של אנ"ש בתל-אביב אספו 1000 לירות למטרה זו.

"דובר גם אודות עדיפות סדר קדימה בין משרדי ממשלה, רשויות מקומיות, ריכוזי עולים, בתי-חולים, בתי מלון וכו'". בערב פסח (י"ד ניסן) מעלה הרב וולף את הדברים ששמע בטלפון "ביום ה' העבר" [=י"ד

בניסן, כנראה מפי המזכירות] (ימי תמימים שם עמ' 127):

"שתי נקודות חשובות בנידוננו: (א) באם ישנם 720 עסקנים לחלק את הלירות, באם מוסיפים צריכה להיות [=על-פי] הוראה שנייה [=מהרבי] להוספה על זה. (ב) לחלק מצות בבתי רפואה (בתי חולים). אפשר לבאר שם עניין מיכלא דאסוותא [=מאכל הרפואה]... שיהיו שלוחים בכל מקום... בתי חולים, בתי-יכלא, מושבי זקנים, בתי יתומים. – למסור למנהלים שיקבלו חלקי שמורה [= ממצת הרבי?] לעודם. "אצל ילדים שהגיעו לחינוך אפשר להסביר..."

אפייה לילית בכפר

מטעם סניף צעירי חב"ד בכפר חב"ד נשלח אל הרבי בכ"ח אייר תשל"ג "דו"ח ממבצע מצה ה'תשל"ג", ובו נאמר:

"עם בואו של ר' מאיר פרידמן ארצה – הביא את הוראת כ"ק אדמו"ר שליט"א אודות 720 המתעסקים ב'מבצע מצה'. הוא מסר על כך ליו"ר הנהלת צעירי-אגודת-חב"ד בארץ הקודש ת"ו, הרב ר' ישראל שי' לייבוב, ובהסכמתו התקיימה אסיפת עסקנים על אתר, בראשות הרה"ח המשפיע ר' מענדל שי' פוטרפס, וסוכם שמן ההכרח כי השנה יהיה 'מבצע מצה' עם ה'שטורעם' [=סערה] הגדול ביותר כיהא לשנת השבעים.

"מכיוון שלא היתה באפשרותה של המאפייה [=מאפיית המצות] בכפר לספק מספר כה רב של מצות – התקשרנו עם מאפיות מצות בירושלים ובבני ברק והזמנו כמות גדולה של מצות. "כמורכן קיבלו על עצמם התמימים הרבנים ר' מרדכי שי' אשכנזי ור' זלמן שי' גופין לארגן אפיית מצות במאפיית הכפר בלילות, בהתנדבותם של כל תושבי הכפר. ואכן, במשך 3 לילות אפו במאפיית הכפר כמה אלפי מצות והשתתפו בכך הן הגברים, הן נשים והן בני ובנות הכפר".

25,000 מצות מהכפר בלבד!

עוד נאמר בדו"ח:

"התקשרנו עם כל סניפי צעירי-אגודת-חב"ד בארץ וגם עם אנ"ש מרחבי ארצנו הקדושה והלהבנום שכל אחד במקומו ישתדל השנה באופן מיוחד במבצע זה, וכי מכאן תבוא גם השתתפות במידת האפשר. ואמנם, ההיענות, בהתאם לדו"חות שקיבלנו לאחר מכן היתה יוצאת מהגדר הרגיל.

"בסיכומי של דבר חולקו, באמצעות מטה המבצע שבכפר בלבד, מעל ל-25,000 מצות. כל זה מלבד מה שבמקומות רבים (כבירושלים, נחלת הר חב"ד, תל אביב, חיפה, נצרת, קרית ארבע ועוד) התעוררו רבים מאנ"ש הודות ל'שטורעם' שבכפר, וגם הם קנו בעצמם מצות וחילקום. וכן אין הדבר [=דו"ח זה] כולל את אלפי המצות שחילקו המוסדות: הנהלת צעירי-אגודת-חב"ד בארץ הקודש, ישיבת תומכי-תמימים – ליובאוויטש, ועד הכפר, חמ"ה ועוד. אשר השנה חילקו בכמות גדולה ביותר.

"מכיוון והועלתה הצעה לחלק מצות גם לקיבוצים. התנדבו כמה מאנ"ש, ובראשם ר' משה שי אדרעי, וחילקו מצות ליותר ממאה קיבוצים מכל הזרמים. בחלק מהקיבוצים נסעו [=אנ"ש בגופם] אליהם וחילקו להם במקום, ובחלק מהם חילקנו לבאי-כוח הקיבוצים בבואם למרכזי תנועותיהם בתל-אביב.

"כמורכן חילקו – בהתאם להוראה הטלפונית מכ"ק אד"ש שנתקבלה בימי המבצע – מצות רבות לבתי מחסה לזקנים, בתי מרפא (בתי חולים), מוסדות סגורים, בתי-סוהר ומעונות-עולים.

"עלינו לציין כי בכל שקית מצות (בין אם היה בה מצה אחת או יותר), הוספנו מכתב כ"ק אדמו"ר שליט"א מפסח אשתקד וכן חומר הסברה על המצות וחג הפסח.

"יש לציין גם כי חברי צא"ח מתל-אביב, שהיו פעילים ביותר בחלוקת המצות, חילקו גם חומר הסברה מיוחד עבור בתי-החולים, אשר בו צוינה השעה והכמות של אכילת כזית מצה בליל הסדר. דבר שהביא לכך שחולים רבים יאכלו כזית מצה בזמנה (ולא קודם זמנה בעת ארוחת הערב הרשמית במקום).

"יחד עם מבצע חלוקת המצות הכרזנו גם על מגבית מיוחדת לצורך כיסוי ההוצאות המרובות